

Ellen Finnsdatter Talset sitt endeligt 04 Apr 1727

Tingbok for Romsdal, Tingbok 1722-28, sidene [189a-190a](#)

Anno 1727 d: 17 Apr: blev efter Olle Ols Talsets anmodning af dato 4 Apr: dito aar og der paa giver Velædle og Velbyrdige Hr: Amptmand Mustis resolution af same dato, et Extra ordinaire Ting holden paa gaarden Talset, over et Qvinde menniske nafnlig Elli Finds datter, som var funden hengende paa een nov af et Stabur paa same gaard. Overværende paa fogdens vegne udi hans forfald Jacob Tostens Røbeck og 8te eedsvorne laugrættis mænd nafnlig:

Erick Knuds Solemdahl		Peder Lasses Opdahlen
Erick Jenss Talset		Peder Joens Hungnæs
Lars Ols Talset Hagen		Olle Ellings Skedsviig
Michel Ols Fransgiære	og	Rasmus Peders Opdahlen.

Da efter at rættten var sadt og vidnisbyrdene, som vare Olle Oles, Find Oles, Anna Oles Datter, og Anna Endres Datter for rættten vare fremkaldede at vidne deris sandfærdighed om det afdøde menniskes |: som forhen efter Velb: Hr: Amptmandens respective resolution var nedtagen og lagt i en kiste : |¹ hendes svaghed, forhold og fremfart; fremstoed først Ole Ols, som efter aflagde eed forklarede: At sidst i Nov: nestafvigte blev bemte: Elli Finds Datter Svag af forkølelse og maatte legge sig til Sengs; hvilken Svaghed saaledes tiltog, at hun ingen rolighed kunde have. Klagende sig særdeles af verk over livet og for brysted, hvilken stedse continuerede til nestafvigte Kyndelsmesse, siden fandt hun sig meere incommederit² over alle sine lemmer, beklagende sig mest for hovedet, som hun formente at være aabet, saa ogsaa frygtende for at miste sin fornuft, hvilket hun alle tider repeterede, indtil d: 4 Apr: da hun imidlertiid ey hafde været ud af Stuvén som hun laae svag udi dend tiid hun lagdes til sengs seniste gang, opstod imod Midnatz tiid, da alle som vare udi Stuvén sove, og gikk ud, imidlertiid vaagnede tieneste Pige Anna Endres Datter og hørte dend yderste dør oplukkes, spørgende, sin huusbond Find Ols, hvem der udgik, om det var hans Kone? Sønnen Find Ols raabte paa sin fader som svarede "Ja" spørgende atter: Ligger moder i sengen? Da hand tog med sin venstre haand over sengen, og svarede, Gud bedre mig, Sengen er tum, sprang saa op efter sin Søn og ledte efter hende uden for huuset, hvor hand ey saae noget, men da hans Søn hafde raabt moder 2de gange saa hand hende hengende, og sagde: Gud trøste mig Moder haver hengt sig op, som var paa een nov imellom een Sengeboed og Stabur; hvor hun med sit hosebaand hafde qvalt sig, og var samme nov fra jorden omtrent fem allen, videre viste hand iche.

Der efter fremkom Anna Oles Datter, som og saa gjorde eed og vandt liige som forrige, siger ydermeere, at naar hun kom til hendes Seng at see hende til gode frembære mad, Klagede hun sig særdelis for sit hoved, og bad Gud hielpe sig for sit hoved. Viidere viste hun iche.

Endelig blev paraabt Anna Endres Datter som efter aflagde eed, vandt liigelydende med forrige vidne.

Der efter blev laugrættet med andre tilstæde værende tilspurt hvorledis det afdøde menneskes levnetz fremdrag hafde værret? Der til de svarede: At hun alle tiide hafde skikket sig, saa vel imod fattigste som liden, som imod Gienboer og Naboer, Kierlig og sagtmødig, saa og inde og uden huus været Guds frygt.

Til slutning fremstøed Hendes Siæle Sørger Velærværdige Hr: Erik Leganger, og vidnede, at hun i alt sit levnet, saa lunge hand udi 7 aar kiendte hende; forholdt sig som et Guds barn, søgte Kirken og brugte Sacramentet, og udi hendes 20 uger svagthed, som hand 3de gang besøgte hende, fandt hende, saa et Guds barn taalmodig under kastet, og udi hans sidste besøg, efter hendes forlangende bleven til at meddeelis sacramentet, og hver gang taled om sin svagthed, især klagende over sit hoved, med disse ord: mit hoved, mit hoved.

Jacob Røbeks paa fogdens vegne paastøed dom, som saaledis blev afsagt. De førte vidner laugrættet og tilstæde værende saa vel som dette afdøde Menniskis Siæle Sørger, for alle eenstemmig gjort forklaret, at hun alle tiider har ført et excemplar Gudfrygtigt og skikeligt levnet. Uden nogen forargelse, i hvor vel hun i lang tiid har klaged over sit sinds sværmodighed og hendes svagthed, hvor af denne uformodentlige parocysmus³ udi sindets forykkelse eer hende overkommet, hvilket ermeldte hendes Siæle Sørger Velærværdige Hr: Erik Leganger, som hende 3de gange udi hendes siste svagthed, har besøget, med sin, for retten gjorde udsagn, for bekræftet, thi kand ey andre, kiendis for rætt og billigst anseelse, med at overmeldte Ellen Finds Datter begiæres, efter lovens pag: 927 art 21, saa som denne gierning udi Siugdom er begaaet, udi Kleve Kirkegaard bør nedsettes og begraves.

- - - o o o 0 o o o - - -

ETTERORD

Ellen Finnsdatter Holsbø og Ole Olsen Talset giftet seg i 1698-99, og litt for kort tid etter vielsen fikk de sønnen Finn. Dette fremgår av Tingboka 1694-99, side 125a: "*Anno 1699 dend 1 Juli blef det almindelige Sommerting paa dend gaard Istad i Fanne Otting holden. ... Ittem (den samme, dvs. Fogden) St: (dvs. stevnt) Olle Olsøn Tahlsæt for fortilig sammenleje med sin kvinde Ellen Findsdatter. Hand møtte, veedgich forseelsen blef til Kiendt at bøede = 6³/₄ Lod Sølf.*"

At det er Finn som er født, og opphavet til rettsaken, fremkommer av MT-1701 der 28 år gamle Ole Olsen Talset er oppført med kun en sønn: Finn på 2 år.

Under rettsaken etter hennes død brukes navnet Eli/Elli, men jeg holder meg til Ellen fra leiermålet i 1699. At hun kommer fra Holsbø fremgår av skiftet etter Peder Sjursen Holsbø (hennes stefar, gift med enken etter Finn Olsen Holsbø) av 10 Apr 1741, der Finn Talset arver en søsterlott etter sin da avdøde mor. Dette faktum, og samme fra skiftet etter Finn, viser at han var deres eneste barn.

Fotnoter

¹ Symbolene |: og :| brukes til å omslutte en innskutt bisetning.

² incommederit, fra innkommodere: *være til besvær ell. ulejlighed for* (ODS, Ordbog over det danske sprog)

³ parocysmus = paroxysmus = paroksysme: *heftig sykdomsanfall; anfall, raserianfall* (Bokmålsordboka)